

Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi'nde Osman Hamdi Bey Tablolarına Farklı Bir Bakış

Bank of America Merrill Lynch'in, dünya çapında yürüttüğü "Sanatı Koruma Projesi" kapsamında, Sakıp Sabancı Müzesi Resim Koleksiyonu'nda yer alan, Osman Hamdi Bey'e ait 6 tablonun konservasyon ve bilimsel araştırma çalışmaları tamamlandı. Projenin süreçlerini aktaran "Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey" sergisi, 5 Haziran'dan itibaren Atlı Köşk'te.

Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Resim Koleksiyonu'nda yer alan, Osman Hamdi Bey'e ait 6 tablonun 2016'da başlayan bilimsel araştırma ve konservasyon çalışmaları tamamlandı. Bank of America Merrill Lynch'in dünya çapında yürüttüğü "Sanatı Koruma Projesi" kapsamında gerçekleştirilen ve Türkiye'de Osman Hamdi Bey tabloları üzerine konservasyon ve bilimsel araştırmalar alanında yapılmış en ayrıntılı çalışma olan projenin süreçleri, 5 Haziran Salı gününden itibaren Atlı Köşk'te "Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey" isimli sergiyle sanatseverlerle buluşacak.

Türk sanat tarihinin en önemli isimlerinden Osman Hamdi Bey'in resim tekniğinden, eserlerinin geçirmiş olduğu restorasyon çalışmalarına kadar, sanatçının üretimi ve eserlerine dair her detayın bilimsel yöntemlerle ortaya çıkarıldığı proje kapsamında, Osman Hamdi Bey'in *Vazoda Çiçekler*, *Kuran Okuyan Hoca*, *Kokona Despina*, *Naile Hanım Portresi*, *Arzuhalci* ve *Cami* adlı tabloları karşılaştırmalı olarak incelendi. "Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey" sergisi, Osman Hamdi Bey'in üretim sürecini gözler önüne sermesinin yanı sıra sanatta konservasyon çalışmalarına dair ayrıntılı bir anlatı ve gelecek projeler için de bir yol haritası niteliği taşıyor.

Türkiye'de ilk ve öncü olan bu proje, bilimsel yöntemlerin bir sanatçının çalışma tekniklerini daha yakından tanımak için fırsat sağlayabileceğini gösterirken, eserlerin tarihlendirilmesinin yöntemleri için de bilgiler sunuyor. Çalışma, Osman Hamdi Bey'e atfedilen eserlerin tekniklerinin ve malzeme yapılarının karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar için de rehber oluyor.

Eserlerin bilimsel analizlerine kapsamlı bir bakış sunan projede ilk olarak X-ışını görüntüleme tekniğiyle, tablolarda uygulanan eski restorasyon işlemleri, ağır metal içeren boya yerleri ve çıplak gözle görülmeyen alt katmanlardaki bulgular incelendi. Osman Hamdi Bey'in, eserlerine boyayı uygulamadan önce karakalemle yaptığı eskizler, boyama teknikleri, eserlerin geçirdiği dönüşüm bu süreçte ortaya çıktı. Bu adımın ardından sanatçının kullandığı malzemelerin yapısını, rengini, boya katmanlarını ve dokusunu incelemek üzere kimyasal analiz çalışmaları yürütüldü. Altı tablonun tuval

bezlerinin organik yapıları, kızılötesi spektroskopisi (FTIR) ile incelendi ve veriler, temel bileşenler analizi (PCA) metoduyla sınıflandırılarak özellikleri belirlendi.

Bu çalışmayla, Osman Hamdi Bey'in 19. yüzyıl sonu-20. yüzyıl başına ait olan tablolarının zaman içinde doğal yaşlanma etkilerinden dolayı yüzeylerinde boya çatlakları, dökülmeler meydana geldiği, verniklerinin sarardığı görüldü. Proje kapsamında temizlenip sağlamaştırılan eserlerin konservasyon işlemleri de gerçekleştirildi.

SSM Müdürü Dr. Nazan Ölçer: "Osman Hamdi Bey tablolarına dair Türkiye'de konservasyon alanında bugüne kadar gerçekleştirilen en kapsamlı çalışma olan 'Osman Hamdi Bey Tablolarının Bilimsel Analizleri ve Konservasyonu' projesiyle, sanat tarihinin en önemli isimlerinden Osman Hamdi Bey'i ve onun üretim sürecini bilim ve sanat dünyasına daha yakından tanıtmayı amaçlıyoruz. Bank of America Merrill Lynch'in 'Sanatı Koruma Projesi' kapsamında gerçekleştirilen projede, Osman Hamdi Bey'in SSM Resim Koleksiyonu'nda yer alan 6 tablosu incelenerek konservasyon çalışmaları yapıldı. Böylece Bank of America Merrill Lynch'in katkısı sayesinde, resim koleksiyonumuzdaki bu nadide eserler hakkında yeni bilgiler edinerek, Türkiye sanat tarihi araştırmalarına ve konservasyon çalışmalarına katkıda bulunma fırsatına eriştik. İlerisi için temel bir başvuru kaynağı niteliği taşıyan bu projenin süreçlerine detaylı bir bakış sunan sergiyi Müzemizde sanatseverlerle buluşturmaktan mutluluk duyuyoruz" dedi.

Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Banu Başar, proje hakkında şunları söyledi: "Dünya çapında yürüttüğümüz 'Sanatı Koruma Projesi' ile bir yandan sanat eserlerinin korunmasını amaçlarken; bir yandan da toplumların kültürel zenginliğine ve eğitimine katkıda bulunmayı amaçlıyoruz. Bu sayede farklı kültürler ve gelenekler arasında uyum ve karşılıklı saygı ortamı oluşturmayı hedefliyoruz. Bu sebeple Sakıp Sabancı Müzesi'yle, Resim Koleksiyonu'ndaki Osman Hamdi Bey eserlerinin konservasyonu amacıyla yaptığımız işbirliği bizim için bir gurur kaynağı. Bu çalışmanın gelecek nesillerin eğitimine ve sanata olan ilgisine katkıda bulunacağını düşünüyoruz."

Bank of America Merrill Lynch 'Sanatı Koruma Projesi' kapsamında tarihsel veya kültürel öneme sahip ve yok olma tehlikesi altındaki eserleri korumayı amaçladıklarını belirten Başar, programın hayata geçirildiği 2010 yılından bu yana, 30 farklı ülkedeki müzelerde gerçekleşen 120'den fazla koruma projesine kaynak sağladıklarını bildirdi.

Osman Hamdi Bey'in tablolarının gelecek yıllara bütünlüğünü koruyacak bir şekilde aktarılmasını sağlayan proje; Sakıp Sabancı Müzesi, Sabancı Üniversitesi, Koç Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nin ortak çalışmasıyla yürütülürken, Getty Konservasyon Enstitüsü de test sonuçlarının değerlendirilmesinde danışmanlık yaparak katkı sağladı.

